

Hoofdstuk 2 De Hovawart

De Hovawart

Korte omschrijving van de Hovawart.

Hoewel de Hovawart een middelgrote hond is, mag hij nooit plomp of te massief zijn. Hij moet beweeglijk zijn en over een groot uithoudingsvermogen beschikken. Hij is zeer baas-gebonden, zeer kindvriendelijk, blijft lang speels en heeft een goede opvoeding nodig. Hij is eigenwijs van aard, maar verdedigt zijn meester en gezinsleden. Er zijn drie kleurslagen erkend: blond, zwart, zwart met blonde aftekening.

Door deze zeer subjectieve rasbeschrijvingen in diverse kynologische literatuur wordt de eerste kennismaking met de Hovawart vaak gelegd. Let wel : in deze boeken wordt wel zeer sterk de ideale Hovawart weergegeven. Een Hovawart zoals iedereen hem wenst. In de praktijk blijkt echter dat wensen en verwachtingen niet altijd uitkomen. De Hovawart is niet bepaald de eenvoudigste hond in zijn opvoeding; hij beschikt nog over een groot deel natuurlijke aanleg en is vaak een onverschrokken hond met een zéér grote eigen wil. Helaas zijn niet veel van de huidige geciviliseerde mensen nog in staat om met deze prachtige eigenschappen om te gaan. Men begrijpt vaak zijn eenvoudigste gedragingen niet en verklaart ze voor zichzelf volgens menselijke waarden en normen. Daardoor ontstaan moeilijkheden en zal het verwachte plezier in de zo gewenste kameraad omslaan in een vervelende vorm van samenleven. Helaas verliest de hond dan ook het nodige vertrouwen in zijn baas en zal hij zijn eigen gang gaan. Ik wil proberen de meest voorkomende waanvoorstellingen uit de weg te ruimen, om zo in ieder geval een aantal vervelende situaties te voorkomen.

Falk v d Rheinauen, een leuke reu die heel fijn met kinderen omgaat!
Natuurlijk hebben beiden moeten leren met elkaar omgaan.

De opvoeding

Vooraf op tentoonstellingen wekt de Hovawart de indruk een rustige hond te zijn, maar dit in "gevangenschap" verkregen beeld is onjuist. In vrijheid en in en om het huis, is de Hovawart vooral in zijn jeugd een zéér temperamentvolle hond. Hij bezit daarnaast een grote dosis fantasie om zichzelf met uw eigendommen te vermaken. Realiseert u zich ook goed dat de Hovawart heel lang jeugdig blijft! Daar de Hovawart ook nog het bloed van dogachtige voorouders met zich mee draagt, is het niet verwonderlijk dat hij maar een zeer matige onderwerpingsdrang bezit. Deze karaktereigenschappen vragen noodgedwongen om een consequente opvoeding.

Dat consequent handelen in géén geval gelijk is aan met harde hand optreden, wordt duidelijk als we het kritieke punt van zijn "sensibiliteit" aanraken.

Zoals wij ons de Hovawart wensen, zo zullen we hem ook moeten behandelen: als een volwaardige huisgenoot en kameraad. Dus en niet als een kennel- of kettinghond of als waarschuwingssysteem voor onraad. Op deze manier zal het niet moeilijk zijn om fysieke en/of psychische grofheden te vermijden.

Bij veel Hovawarts, zowel bij reuen als bij teven, is een grote mate van verdedigingsdrift aanwezig. Dit houdt in dat de eigenaar zijn Hovawart zeer goed in de gaten moet houden! Vaak is alert en snel optreden een dwingende noodzaak om ongewenste situaties te voorkomen.

Opvoeden betekent ook dat u uw Hovawart bezigheden moet verschaffen. Verwacht u van uw hond dat hij zijn taken naar behoren verricht, dan zal u zich veel met de hond bezig dienen te houden. En dat betekent aanzienlijk meer dan de bekende dagelijkse wandelingen maken. Juist de rest wat u met de hond onderneemt zorgt voor een nog betere verstandhouding en een sterkere binding met uw kameraad.

Houwaert's Haiko & Houwaert's Hiska
Eig. Erik en Anita Weel (Haiko) & Rob Jansen (Hiska)

De Hovawart als speelgoed

Net zo min als een andere hond is de Hovawart geschikt als speelgoed voor de kinderen, ongeacht hun leeftijd. Wie gelooft dat er een hond aangeschaft dient te worden voor de kinderen vergist zich zeer sterk. Als men bedenkt dat een Hovawart gemakkelijk 12 jaar oud kan worden en de kinderen in deze jaren hun eigen ontwikkelingen doormaken, is het niet moeilijk om in te zien, dat de verantwoordelijkheid en de tijd om een hond te houden en op te voeden, een zaak voor de volwassene is. Kinderen, zeker jongere, zijn ongeschikt om een voldoende consequente houding vol te houden. Daarbij komt ook nog dat kinderen zeer goed beschermd en zondig ook nog verdedigd worden door de familie-Hovawart. Bovendien hebben de kinderen in zijn ogen een ondergeschikte of hooguit een even hoge rang als hijzelf binnen de familie-roedel.

Ook met de zo vaak geprezen kindvriendelijkheid van de Hovawart ga ik persoonlijk niet zondermeer akkoord.

Kindvriendelijkheid hangt in mijn ogen sterk af van de opvoeding van hond én het kind. De Hovawart wordt net zo min geboren als kindervriend dan als kinderhater. Hoe hij zich zal presenteren hangt voor een enorm groot deel af van zijn ervaringen met kinderen. Tientallen families bewijzen wel dat deze ervaringen zo gunstig verlopen dat men met recht kan spreken van een familie hond en van een vriend voor de kinderen.

Houwaert's Brisca en haar kameraad Wesley die lekker samen uit een bak "eten". Uiteraard onder toezicht!

De Hovawart als vechter

Natuurlijk zijn er ook Hovawarts die zich tegenover soortgenoten waar moeten maken en alles doen om zich te bewijzen. Een hond maakt nu eenmaal zowel sympathieën als antipathieën eerlijk en snel duidelijk. Een leider- of alfatype zal zich niet een tweede keer door een vreemde vijand laten overrompelen. Hij of zij zal direct vertellen hoe of wat. Risicovolle gebieden zijn uiteraard het eigen terrein. Al snel rekt hij bij dat eigen terrein ook de bekende wegen en gebieden waar hij met de baas vaak komt. Deze bij de Hovawart toch wel zeer regelmatig voorkomende karaktereigenschappen zijn niet altijd te herkennen als u uw puppy gaat uitzoeken, maar treden vaak pas na de puberteit op. Dit macho-gedrag eist van de baas een hogere oplettendheid en een alertheid om snel en juist te reageren. U dient zich dus wel terdege af te vragen: kan en wil ik met deze honden samenleven?

De rangorde wordt ook al bij zeer jonge pups bepaald.

T-worp Hovaveld
Fokker A. Wuytack

De Hovawart als jager

Vaak wek ik ongeloof en verbazing op wanneer ik het beeld van de niet-jagende Hovawart, verkregen uit diverse kynologenboeken, verstoort. Maar als we goed naar de Hovawart kijken en op zijn lichaamsbouw letten, dan wordt het al snel duidelijk dat hij een goede loper met een groot uithoudingsvermogen kan zijn! En als hij gezond is, iets wat we zonder meer mogen verwachten, beleeft hij ook veel plezier aan bewegen, zeer zeker ook aan het maken van een snelle run. Hiermee hangt samen, dat zijn niet al te sterk ontwikkelde achtervolgingsdrift bij zichtbaar wegvlochtende zaken wél goed gaat functioneren. Laat men hem een paar maal gaan, dan is het voor hem nog maar een zéér kleine stap om, zodra het wegvlochtende object uit het gezichtsveld verdwenen is, zijn uitermate goede neus te gaan gebruiken om de verdere achtervolging in te zetten. Ook in deze situaties is het doel van de opvoeding ervoor te zorgen, dat deze achtervolgingsdrift binnen de tolerantiegrens blijft. Dat dit te bereiken is wordt weer bewezen door de Hovawartbezitters die op dit punt tevreden zijn over hun hond.

Kerstschock '98

Een beleving van Dhr. Achternach, uit Duitsland. Een goede kennis die regelmatig gedichten over zijn belevingen met de Hovawart Alexa op papier zet! Deze tekst heb ik gekozen omdat ook bij de huidige Hovawarts de jachtpassie toch regelmatig voorkomt.

Kerstschock '98

Het was 24 december 1998 - 's namiddags-
We jogden er lustig op los in het Ruenberger Wald en keken om ons heen!

Mijn baas lijnde me af en we liepen een lange tijd rustig naast elkaar.

Plotseling zag ik een ree!!! Mooi bruin en o zo snel.....
Daar moest ik achter heen!

Normaal luister ik goed naar de bevelen van mijn baas maar nu kon ik hem niet verstaan; hij had natuurlijk harder moeten "blaffen".

Dit keer een aangrijpende situatie, mijn Alexa was plotseling weg een hele periode was ze al uit mijn gezichtsveld verdwenen. Ik riep en riep en zuchtte maar geen reactie of teken van Alexa!

Grote angst en paniek: hoe vertel ik het mijn gezin..... De kinderen.... Zo juist voor kerst..... Vertwijfeld liep ik, met tranen in de ogen, terug naar mijn geparkeerde auto.

Wie zat daar vrolijk kwispelend voor mijn auto -u raadt het al- Bij mij viel een steen van het hart".

Ik weet niet wie of wat mijn baas zich zo heeft doen opwinden, ik kom toch altijd terug! Ik heb aan deze wandeling heel veel plezier gehad. Helaas heeft hij mij de verdere dagen erg kort gehouden!

De Hovawart als waker

Het beeld dat de Hovawart als waakhond vertoont, is volgens de overgrote meerderheid van de eigenaars goed, harmonisch en evenwichtig. De meeste Hovawartbezitters zijn dus tevreden over de waak- en verdedigingseigenschappen van hun hond. Een kleine groep is van mening dat de Hovawart te vriendelijk is voor vreemden. Ongeveer hetzelfde percentage vindt dat zijn Hovawart met teveel overgave zijn territorium beschermt.

Sommige Hovawarts kunnen werkelijk op vervaarlijke wijze duidelijk maken dat vreemden niets te zoeken hebben op hun domein! Ondanks de in het algemeen positieve indruk voor wat betreft zijn waakeigenschappen, wil ik toch iedereen afraden om een Hovawart enkel voor deze eigenschappen aan te schaffen.

Als innerlijke verlangens om een levend wezen om zich heen te hebben ontbreken, is het beter en eenvoudiger om een technische bewakingsapparatuur te laten installeren! Beveiligingsapparatuur legt nu eenmaal minder beslag op uw liefde en vraagt ook minder van uw vrije tijd.

Utar van 't Seppeshof UV HD frei
eig. W. Bastinck

De Hovawart als vakantiegenoot

Zijn grote aanpassingsmogelijkheden maken van de Hovawart ook een ideale reisgezel. Hij kan dus - als men uiteraard een beetje rekening houdt met de bestemming - mee op vakantie. Van goed opgevoede Hovawarts die mee naar hotel, camping en pension gaan, kan ik geen slechte ervaringen vertellen. Ook mijn eigen ervaring is op dit vlak zeer positief. Al mijn honden gaan mee op vakantie en op reis - tot vreugde van baas en honden. Wil men de hond niet meenemen, dan dient men met zorg een verzorger voor hem te vinden. Dit kan uiteraard een goed pension zijn. Neem eerst contact op met de pensionhouder en kijk hoe deze op de hond reageert en vooral hoe de hond op hem reageert!

De Zwitserse reu **Arno v Eichendorf**
hier met zijn baasjes bij een picknick

De Hovawart als werker

Vaak hoort men iemand zeggen dat hij of zij met zijn hond "werkt". Zelden zal hiermee bedoeld worden dat de hond een bijdrage levert in de kosten van levensonderhoud. Neen, met "werken" bedoelt men dat de eigenaar de eigenschappen van zijn hond benut om een betere geleide-, verdedigings-, speur- of reddingshond te verkrijgen. Het behaalde resultaat hangt niet alleen af van de fysische en psychische gesteldheid van de hond, maar in even grote, of zelfs grotere mate van zijn inlevingsvermogen en het doorzettingsvermogen van de eigenaar. Ook hier geldt weer: wie zich een Hovawart wil aanschaffen uitsluitend voor de sport kan dat maar beter laten. Maar wie met plezier aan de hondensport deelneemt, zal beloond worden, mits de trainingen ook Hovawartgericht gegeven worden. Helaas krijg ik zeer vaak Hovawarts op cursus die "gebroken" zijn. Veel te hard aanpakken, onderdrukken en dergelijke meer helpen niets, integendeel.

Geduld, liefde en inzicht in een Hovawartkarakter zijn het medicijn tot succes.

Iedere Hovawart zal het geweldig vinden in het middelpunt te staan bij het sporten samen met de baas. Al jaren train ik Hovawarts in allerlei disciplines en sporten: van speuren tot verdedigingswerk, van gehoorzaamheid tot behendigheid. Nooit heb ik een Hovawart gezien die niet wilde "trainen". Men kan ongelooflijk veel samen met de hond doen. Denk maar eens aan langlaufen, zwemmen, fietsen, joggen en wandelen.

Zijn enthousiasme werkt aanstekelijk en zal ook zijn eigenaar aanzetten tot grotere prestaties!

Dat de Hovawart veelzijdig is, blijkt uit de vele takken van sport waarin hij te gebruiken is.

Als **politie-diensthond** worden weinig Hovawarts gebruikt. Een enkele Hovawart wordt in Duitsland door de politie gebruikt als speurhond. De Hovawart heeft een fantastische neus. Als speurhond had men hem ook veel vaker kunnen inzetten, maar de meeste trainers werken liever met een wat eenvoudiger te trainen ras zoals de Duitse Herder.

Voor de sport worden Hovawarts veel vaker gebruikt. Zo worden er veel opleidingen voor **Gedrag & Gehoorzaamheid** met succes afgesloten. Deze opleidingen - G&G- opleidingen genaamd - heeft men op verschillende niveaus. Het laagste is een G&G 1- opleiding. Alvorens men aan officiële opleidingen kan deelnemen, heeft de hond meestal enkele vooropleidingen achter de rug waarin enkele basisbegrippen zijn bijgebracht. Ook in het zo populaire **behendigheidscircuit** komt men Hovawarts tegen. Het behendigheidscircuit bestaat uit een aantal leuke hindernissen die de hond op een voorgeschreven manier foutloos moet nemen. Perfectie en snelheid geven een aantal punten.

Tegenwoordig wordt er steeds meer aan **Breitensport** gedaan. Breitensport is een combinatie van behendigheid en gehoorzaamheidstraining, voor baas en hond. Tijdens de breitensporttrainingen is het van belang dat baas en hond een eenheid vormen zowel op gebied van gehoorzaamheid, als op snelheid en behendigheid. In tegenstelling tot de eerder omschreven takken van gehoorzaamheids- en/of behendigheidssport, wordt Breitensport momenteel nog niet officieel in Nederland erkend. In Duitsland, waar ik deze sport heb leren kennen tijdens de vele trainingen die ik verzorgd heb bij de Duitse Hovawart Club, is hij enorm populair. Vanaf het begin dat de Breitensport in ontwikkeling en opkomst kwam, ben ik er een enorme fan van geweest. Ik heb de sport zijn eerste intrede in Nederland laten maken en momenteel zijn er regelmatig wedstrijden.

Een team baas - hond vormen in verschillende disciplines, zoals dat bij Breitensport een vereiste is, is een zeer boeiende opdracht, en zeker niet zo eenvoudig als het op het eerste gezicht lijkt!

Verder kan men de Hovawart ook gebruiken in de africhting. Let wel: slechts zeer weinig Hovawarts zijn te gebruiken als gebruikshond (werkhond) zonder dat dit nadelig is voor hun

sociaal gedrag. Maar als men met de **juiste hond** volgens de juiste methode werkt, is ook het **pakwerk** een leuke bezigheid voor baas en hond. Men mag ook bij het pakwerk **nooit** kiezen voor een minder hondvriendelijke africhtingsmethode; dit levert meestal enkel een grotere hoeveelheid agressie en/of onzekerheid op in de sport. Deze aangewakkerde, opgebouwde agressie zou in mijn ogen verboden moeten worden.

Een goede africhtingsmethode is het werken met een buit. Deze buit leert de hond spelenderwijs vasthouden en overwinnen. Een Hovawart die een rastypisch karakter heeft, gaat graag achter iets aan om te spelen. Deze speldrift noemt men buitdrift.

Houwaert's Caro Wesley tijdens een pakwerkoefening
Eig. Tinie Paans

Zijn speeltje in veiligheid brengen of er heerlijk trots mee rondlopen, dient de hond voldoende bevrediging te geven om het spel te herhalen, zodat de pakwerker de moeilijkheidsgraad kan verhogen. Ik heb zelf reeds vele honden, waaronder voor een groot deel Hovawarts, getraind volgens deze zogenaamde buitdriftmethode en naar ereplaatsen gebracht.

Speuren is een van de dingen die iedere Hovawart graag doet en graag wil leren. In principe is de term "leren speuren" niet de juiste benaming. Wij mensen kunnen een heleboel, maar toch kunnen wij de hond, met zijn veel betere neus, niet "leren speuren". Wij kunnen hem enkel op een leuke manier begeleiden en aansporen om zijn neus te gebruiken. Goed belonen met voer of spel kan de drift van de hond om iets te zoeken aanwakkeren. Als men ziet hoe trots Hovawarts een spoor kunnen uitwerken dan wil ik haast zeggen dat iedere Hovawart eigenlijk de mogelijkheid zou moeten krijgen om te speuren.

Speuren kan men op diverse manieren doen. Allereerst kan men speuren volgens een systeem dat verplicht is bij het werkhonden-certificaat, ofwel IPO-programma. De hond moet dan een tamelijk "eenvoudig" spoor uitwerken. Ook hier bestaan verschillende moeilijkheidsgraden waarin de hond kan worden getraind. Bij de zogenaamde IPO-opleidingen krijgt men de basis van speuren, gehoorzaamheid en pakwerk.

IPO 1 is het eerste examen en dit stijgt door tot IPO 3. Ook kan men een gerichte speuropleiding volgens deze wedstrijdreglementen volgen. Het diploma Speurhond (Sp.H.) kan men in Nederland halen met alle werkhonden. In Nederland is men niet verplicht eerst een IPO 3- examen te hebben alvorens men aan een SP.H. examen kan en mag

Bille van Avalon van dhr Jan Dikker Als speurhond kan men de Hovawart goed trainen.

deelnemen. Dit in tegenstelling tot België, waar men eerst het IPO 3 examen met goed gevolg moet hebben afgelegd alvorens men mag gaan speuren. In België spreekt men zelden van IPO maar noemt men deze tests IWR; de reglementen en omschrijvingen zijn echter 100% aan elkaar gelijk.

Speuren volgens de politiehondenopleidingen wordt in Nederland voor zover mij bekend niet gedaan. Ook in België is mij geen hond bekend die deze opleiding volgt en/of heeft doorstaan, in tegenstelling tot Duitsland waar wel enkele Hovawarts bij de politie gebruikt worden.

De verkeerszekere Hondenopleiding

ofwel VZH-opleiding wordt erg onderschat onder de africhters. Persoonlijk vind ik het VZH- gebeuren zeer belangrijk. Honden moeten tijdens deze opleiding een grote dosis gehoorzaamheid leren en verder zich sociaal kunnen gedragen in openbare gelegenheden tegenover soortgenoten en mensen. Dat dit van het allergrootste belang is, zal u duidelijk zijn. Helaas kent België een dergelijk examen niet. Dit in tegenstelling tot b.v. Duitsland (BH) en Nederland.

Joggen met de hond is ook een sportmogelijkheid die men kan bedrijven als wedstrijd sport. De breiten sport heeft namelijk een extra onderdeel waarbij men met aangelijnde hond een parcours kan afleggen. Dit parcours is 2 of 5 km. Hier telt uiteraard de tijd die men nodig heeft voor de beoordeling. Hoe sneller men samen loopt, hoe meer punten.

Voor de honden die een goede conditie hebben opgebouwd, bestaat er nog de mogelijkheid om **UV-examens** af te leggen. Een UV-examen is een examen waarbij de hond aangelijnd 20 kilometer naast de fiets moet lopen. Er wordt tussen de 12 en 15 km per uur gelopen. Na 7 en na 15 km zijn er rustpauzes van respectievelijk 15 en 20 minuten. Uiteraard moet men de honden trainen om een dergelijke test te laten doorstaan. Tijdens de test worden de honden regelmatig gecontroleerd.

Ik hoop dat een van deze zaken uw interesse heeft gewekt en dat U wellicht met uw eigen honden iets gaat doen.

Amos van de Nilved, een leuke en mooie werkhond
Eig. Martien en Magda Heurkens

De Hovawart als vriend

De Hovawart als vriend is het allermoeilijkst te omschrijven. Alle vraagtekens, alle nog niet vervulde hoop op bepaalde eigenschappen en gedragingen vallen weg en worden uitgewist als het ons lukt onze Hovawart een werkelijke vriend te laten zijn. Men moet echt met hem leven en hem meemaken, en zijn inlevingsvermogen in menselijke stemmingen leren kennen. Zijn meeleven in voor- en tegenspoed is nog maar een klein bewijs van zijn vriendschap.

Voor wie deze karaktervolle en soms ook zeer eigenzinnige hond aankan, is het er echt één om te hebben. Ik ken haast geen mensen die zeggen "Nooit meer een Hovawart". Het vaak lang wachten op een goede Hovawart wordt beloond!

Een hond kan hechte vriendschapsbanden sluiten. Hier een wandeltocht georganiseerd door een Hovawart Club in Nederland.